Un Llais Cymru
One Voice Wales

Gwobrau Cenedlaethol 2026

Canllaw Enwebu

Rydym yn falch iawn o gynnal ein Gwobrau Cenedlaethol 2026.

Mae'r Gwobrau'n gyfle i arddangos Cynghorau Cymuned a Thref, y gwasanaethau a ddarparant i'w cymunedau lleol ac ymrwymiad a gwaith Cynghorwyr cymuned a thref, Clercod a staff. Mae hwn yn gyfle i gynghorau lleol dderbyn y gydnabyddiaeth maen nhw'n ei haeddu.

Bydd yr arfer arloesol a gydnabyddir yn rhan allweddol o'r corff tystiolaeth a gyflwynir i Lywodraeth Cymru, awdurdodau unedol, y trydydd sector a phartneriaid allweddol eraill i amlygu'r gwaith da a wneir gan gynghorau lleol yn eu cymunedau.

Cyhoeddir y cynigion buddugol o wobrau yn rhan o Seremoni Gwobrau Blynyddol Un Llais Cymru a gynhelir ar Faes Sioe Frenhinol Cymru, Llanelwedd, LD2 3SY ar ddydd Mercher 1 Gorffennaf 2026.

Rydym yn falch bod y fenter hon yn rhan annatod o galendr gweithgareddau blynyddol Un Llais Cymru unwaith eto ac y gallwn gydnabod, gwobrwyo a dathlu'r Cynghorau, Cynghorwyr a staff sy'n gweithio mor galed i gynrychioli a darparu orau y gallant ar gyfer y cymunedau a wasanaethant.

Cyng. Mike Theodoulou
Cadeirydd, Un Llais Cymru

Cyflwyniad

Pwy All Enwebu

Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.
Noder: dim ond i Gynghorau Cymuned a Thref sy'n aelodau blynyddol cyfredol o Un Llais Cymru y mae proses Gwobrau Un Llais Cymru ar agor.

Sut i Wneud Cais

I wneud cais, rhaid i chi lenwi ein Ffurflen Gais ar-lein, gan wneud yn siŵr eich bod wedi cwblhau pob adran ac wedi ateb pob cwestiwn mor gywir â phosibl. Rydym wedi cyflwyno terfynau Cyfrif Geiriau llym iawn i rai adrannau. Nid yw'n bosibl mynd y tu hwnt i'r terfynau geiriau hyn; os gwnewch hynny, ni fydd eich Ffurflen Gais yn cael ei chyflwyno'n llwyddiannus.

Dyddiad Cau: 30 Ebrill 2026 (hanner nos)

Bydd pob cais yn cael ei asesu a'i sgorio gan Banel Asesu annibynnol. Mae'r Panel yn cynnwys partneriaid strategol cenedlaethol sydd â dealltwriaeth a gwybodaeth arbenigol am y sector Cynghorau Cymuned a Thref yng Nghymru.

Dylech anelu at ddarparu adroddiad cryno ar gyfer y Panel Asesu, yn cyfeirio at dystiolaeth ac arwyddbyst at unrhyw ddogfennaeth arall all gefnogi eich cais. Gallwch gynnwys dolenni gwe i ffynonellau gwybodaeth eraill i gefnogi eich cais, ond bydd y rhain yn cael eu cynnwys yn eich cyfrif geiriau terfynol ar gyfer yr adran honno.

Dylai ceisiadau gynnwys enghreifftiau o arfer da sy’n ffyrdd newydd neu ‘arloesol’ o gynllunio a darparu gwasanaethau cyhoeddus a/neu ffyrdd profedig o wella gwasanaethau a ffyrdd mwy effeithlon o weithio.

Os byddwch yn llwyddo i fod ar y rhestr fer ar gyfer gwobr, hyderwn y byddwch yn cytuno i rannu’r wybodaeth a ddarparwyd gennych fel rhan o’r broses asesu ac yn rhoi caniatâd i ni ddefnyddio’r deunydd mewn gweithgareddau hyrwyddo yn y dyfodol, megis Adroddiad Cynhadledd. Bydd ceisiadau llwyddiannus yn cael eu hyrwyddo ar ein gwefan, yn y cyfryngau ac ar draws ein cyfryngau cymdeithasol.

Y Broses Asesu

Bydd ceisiadau yn cael eu hasesu yn ôl thema y categori a’r meini prawf llywodraethiant canlynol:

- mae’n cyfrannu at gyflawni blaenoriaethau cenedlaethol & lleol
- mae’n cyfrannu at lywodraethiant democrataidd gan aelodau etholedig a budd-ddeiliaid ac at atebolrwydd cyhoeddus
- cydweithio â phartneriaid mewnol ac allanol
- dysgu oddi wrth eraill a dylanwadu ar y sector gwasanaethau
- tystiolaeth o effaith, gwelliant a chyflawniad ar gydraddoldebau
- tystiolaeth o effaith ar bobl a chymunedau
- tystiolaeth o reoli adnoddau effeithlon ac effeithiol (dynol ac ariannol)
- tystiolaeth o gynaliadwyedd wrth gynllunio gwasanaethau a chynllunio ariannol
- costau a ddefnyddiwyd a'r pŵer y dibynnai'r prosiect arno

Yn naturiol, po fwyaf o dystiolaeth o'r uchod y gallwch ei darparu gyda'ch Cais, y mwyaf y bydd yn gwella'ch asesiad a'ch sgorio cyffredinol.
Noder: Cofiwch gadw o dan y Terfyn Geiriau ar gyfer pob adran.

Amserlen

Dyddiad cau ar gyfer ceisiadau: 30 Ebrill 2026 (hanner nos)

Y Broses Asesu: Bydd panel annibynnol o gynrychiolwyr mudiadau partner a budd-ddeiliaid yn cyfarfod i feirniadu’r holl geisiadau a dderbyniwyd. Bydd pob Cyngor a roddwyd ar restr fer yn cael gwybod mor gynted a phosib, a bydd disgwyl iddynt fynychu'r Gynhadledd Gwobrau i gasglu eu gwobr.
Seremoni Wobrau: Cynhelir seremoni gyflwyno arbennig ar 1 Gorffennaf 2026 ar Faes y Sioe Amaethyddol Frenhinol Cymru, Llanelwedd.
Gwobr: Bydd gwobr wydr wedi'i ysgythru yn cael ei chyflwyno i'r enillwyr, a bydd pob un sy’n cael Canmoliaeth Uchel a Chanmoliaeth yn derbyn tystysgrif wedi'i fframio.

Categorïau Gwobrau

1. Menter Llywodraethu Orau

Gallai hyn gynnwys eich Adroddiad Blynyddol neu drefniadau llywodraethu cadarn neu arloesol eraill, sy'n rhoi sicrwydd i'r cyhoedd bod y Cyngor yn cael ei redeg yn dda a'i reoli'n briodol.

Bydd y wobr hon yn cydnabod Cyngor sydd wedi cynhyrchu adroddiad blynyddol llawn gwybodaeth ar gyfer ei drigolion a'r gymuned ehangach yn amlinellu ei waith, ei gyflawniadau a'i ddyheadau.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddisgrifio ac esbonio:

- Sut rydych wedi defnyddio'r Pecyn Cymorth Cyllid a Llywodraethu
- Sut roddwyd cyhoeddusrwydd i'r Adroddiad Blynyddol a sut cafodd ei ddosbarthu
- Pa fudd mae'n gynnig i'r cyngor, ei gymuned a'r cyhoedd yn gyffredinol
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais, trafod y meini prawf, a chofiwch uwchlwytho copi o'r Adroddiad Blynyddol os yw'n berthnasol. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn tynnu sylw at y gwasanaeth hefyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

2. Menter Iechyd Democrataidd Orau

Byddwch yn tynnu sylw at waith y Cyngor i wella iechyd democrataidd y gymuned. Sut mae'r Cyngor wedi annog ymgysylltu a phleidleisio mewn etholiadau?

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir i chi ddisgrifio ac egluro'r canlynol:

- Y camau a'r mentrau a gyflawnwyd gan y Cyngor i wella Iechyd Democrataidd yn y gymuned
- Sut mae'r Cyngor wedi annog ymgysylltiad a chyfranogiad trigolion wrth bleidleisio mewn Etholiadau o fewn y gymuned
- Sut mae'r Cyngor wedi cefnogi amrywiaeth
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) byddai tynnu sylw at y gwasanaeth hefyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

3. Defnydd Gorau o Adnoddau Digidol

Mae'r wobr hon i gydnabod y defnydd mwyaf arloesol o adnoddau digidol a ddefnyddir gan Gyngor gan gynnwys Gwefan Cyngor sy'n darparu gwybodaeth ac yn cyfeirio at waith y cyngor a gwasanaethau lleol; cyfathrebu digidol a gweithgareddau hyrwyddo; llwyfannau cyfryngau cymdeithasol ac Apiau digidol eraill.

Mae llawer o Gynghorau yn croesawu cyfathrebiadau digidol i ddarparu datrysiadau a gwasanaethau cynaliadwy a modern: cyfarfodydd ‘hybrid’, llwyfannau cyfryngau cymdeithasol, gwefannau bywiog, cylchlythyrau electronig? Dywedwch wrthym am gyflawniadau eich Cyngor.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddarparu:

- Cyfeiriad y wefan a chysylltiadau/cyfeiriadau cyfryngau cymdeithasol, a hefyd i ddisgrifio pam fod y mentrau digidol neu'r gweithgareddau yr ymgymerwyd â hwy yn arloesol
- Tystiolaeth sy'n cefnogi'r budd i'r gymuned neu'r cyhoedd ehangach o'r adnoddau digidol a ddefnyddir
- Sylwer: Bydd ceisiadau’n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi’r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf. Cofiwch nodi cyfeiriad y Wefan a enwebwyd, y llwyfannau cyfryngau cymdeithasol ac Apiau.

4. Menter Gynaliadwyedd Orau

Mae'r wobr hon yn cydnabod menter gynaliadwy a gyflwynwyd gan y Cyngor. Byddwch yn dangos sut mae’r fenter o fudd i’r gymuned leol ac yn cefnogi nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi:

- Roi cefndir a manylion y fenter
- Disgrifio sut mae o fudd i’r gymuned a sut mae’n cefnogi nodau Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol (Cymru) 2015
- Sylwer: Bydd ceisiadau’n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi’r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn amlygu’r prosiect hefyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

5. Prosiect Amgylcheddol Gorau

Mae'r wobr hon i dynnu sylw at brosiect amgylcheddol a gynhaliwyd gan y Cyngor sy'n dangos sut mae'r prosiect o fudd i'r gymuned leol. Dywedwch wrthym sut rydych chi'n annog bioamrywiaeth, yn darparu lleoedd diogel i fywyd gwyllt neu'n helpu i fynd i'r afael â newid hinsawdd. Mae Cynghorau Lleol yn gwneud gwaith gwych yn y meysydd pwysig hyn.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddarparu:

- Manylion cefndir am pam a sut y cyflawnwyd y prosiect
- Manylion a thystiolaeth yn dangos sut mae o fudd i'r amgylchedd lleol
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn amlygu'r prosiect hefyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

6. Menter Treftadaeth a Diwylliant Orau

Mae'r wobr i dynnu sylw at waith Cyngor sydd wedi ymgymryd â menter dreftadaeth neu wedi hyrwyddo prosiect diwylliannol o fewn ei gymuned.

Mae Cymru yn wlad sy'n gyfoethog o ran diwylliant. Gwlad y Gân, cestyll, treftadaeth ddiwydiannol ac iaith hynafol. A yw eich Cyngor yn Arwr Treftadaeth?

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddisgrifio:

- Manylion cefndir ar pam a sut y gweithredwyd y prosiect
- Manylion a thystiolaeth yn dangos sut mae o fudd i'r amgylchedd lleol
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn amlygu'r prosiect Treftadaeth hefyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

7. Menter Dwristiaeth Orau

Mae'r wobr hon i gydnabod ac amlygu enghraifft o fenter dwristiaeth lwyddiannus a gyflwynwyd gan y Cyngor sy'n cefnogi'r economi dwristiaeth leol yn weithredol.

Mae Cymru yn wlad brydferth, yn llawn golygfeydd rhyfeddol, arfordir godidog a threfi, dinasoedd a phentrefi diddorol. Bydd eich cais yn tynnu sylw at fenter dwristiaeth lwyddiannus a gyflwynwyd gan y Cyngor sy'n cefnogi'r economi dwristiaeth leol yn weithredol.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Bydd rhaid ichi:

- Ddisgrifio pam eich bod yn credu fod angen y fenter a beth oedd cyfraniad y Cyngor
- Esbonio a darparu tystiolaeth ei bod o fudd i'r economi dwristiaeth leol
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn amlygu'r prosiect hefyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

8. Menter Ymgysylltu Cymunedol Orau

Cynghorau lleol yw gwreiddiau democratiaeth leol. Cyflwynir y wobr hon i ddathlu a chydnabod enghraifft o fenter ymgysylltu cymunedol lwyddiannus iawn.

Dywedwch wrthym sut mae'r Cyngor wedi ymgysylltu â'r gymuned a sut ymatebodd y gymuned.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi:

- Amlinellu cefndir y fenter
- Disgrifio'r dulliau a ddefnyddiwyd i ymgysylltu â'r gymuned
- Darparu manylion am sut yr ymatebodd y gymuned
- Darparu tystiolaeth yn cefnogi llwyddiant y fenter ymgysylltu.
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais a thrafod y meini prawf.

9. Menter Ymgysylltu Ieuenctid Gorau

Mae'r wobr i dynnu sylw at waith Cyngor sydd wedi datblygu a chynnal ymgysylltiad llwyddiannus â phobl ifanc yn ei gymuned. Ein pobl ifanc yw ein hased cyfoethocaf. Dywedwch wrthym sut mae'r Cyngor wedi datblygu a chynnal ymgysylltiad llwyddiannus â phobl ifanc yn ei gymuned.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddisgrifio:

- Sut yr aeth y Cyngor ati i sefydlu, cynnal a rheoli ymgysylltiad effeithiol â phobl ifanc yn yr ardal
- Sut mae'r broses ymgysylltu o fudd i'r Cyngor, y bobl ifanc a'r gymuned
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r ffurflen gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol), os yn briodol, yn amlygu'r ymgysylltu â phobl ifanc yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

10. Menter Pobl Hŷn Orau

Bydd y wobr hon yn cydnabod sut mae Cyngor wedi datblygu a chynnal ymgysylltu llwyddiannus â phobl hŷn yn y gymuned.

Pwy all enwebu?

Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf

Gofynnir ichi ddisgrifio ac esbonio:

- Manylion cefndir pam a sut y gweithredwyd y prosiect
- Manylion a thystiolaeth yn dangos sut mae o fudd i'r Cyngor, phobl hŷn a'r gymuned leol
- Partneriaid a rhanddeiliaid allweddol sy'n ymwneud â'r fenter
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais

Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r ffurflen gais a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol), os yn briodol, yn amlygu'r ymgysylltu â phobl ifanc yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

11. Prosiect Datganoli Gwasanaeth neu Ased Gorau

Mae'r wobr i dynnu sylw at waith Cyngor sydd wedi ymgymryd â datganoli gwasanaeth neu ased o fewn eu cymuned i gynnal darpariaeth gwasanaeth neu ased gwerthfawr iawn. Mae Cynghorau Cymuned a Thref yn ymgymryd â mwy a mwy o brosiectau lleol.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddisgrifio:

- Manylion cefndir ar pam a sut y gweithredwyd y prosiect
- Manylion a thystiolaeth yn dangos sut mae o fudd i'r gymuned leol
- Sylwer: Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais?
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r Ffurflen Gais a thafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn amlygu'r gwasanaeth neu ased a ddatganolwyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

12. Menter Argyfwng Costau Byw Orau

Mae'r Argyfwng Costau Byw yn parhau i effeithio ar gymunedau ledled Cymru. Mae llawer o Gynghorau wedi rhoi mentrau ar waith i fynd i'r afael â'r argyfwng.

Mae'r wobr hon i dynnu sylw at waith Cyngor sydd wedi ymgymryd â mentrau i fynd i'r afael â'r argyfwng Costau Byw yn eu cymuned neu sydd wedi darparu menter/gwasanaeth lleol arloesol i helpu'r rhai y mae'r argyfwng Costau Byw yn effeithio arnynt.

Pwy all enwebu?
Gall Aelod neu swyddog Cyngor enwebu Cyngor ar gyfer gwobr.

Meini prawf
Gofynnir ichi ddisgrifio:

- Y gwasanaeth gwell a/neu'r fenter arloesol a ddarperir gan y Cyngor
- Sut mae'r camau a gymerwyd wedi mynd i'r afael â'r argyfwng Costau Byw yn y gymuned ehangach
- **Sylwer:** Bydd ceisiadau'n cael eu beirniadu hefyd yn ôl meini prawf llywodraethiant y broses asesu.

Sut i wneud cais
Er mwyn gwneud cais rhaid ichi lenwi'r ffurflen gais, a thrafod y meini prawf. Byddai tystiolaeth (atodiadau ychwanegol) yn amlygu'r gwasanaeth neu ased a ddatganolwyd yn fuddiol (dim mwy na 6 llun).

Un Llais Cymru

One Voice Wales

Mwy am Un Llais Cymru

Un Llais Cymru yw'r corff cynrychioliadol cenedlaethol ar gyfer Cynghorau Cymuned a Thref trwy Gymru. Ein gweledigaeth yw:

"Gweithio gyda chynghorau lleol yng Nghymru i liwio lleoedd y mae cymunedau eisiau byw ynddynt"

Mae Un Llais Cymru yn anelu at gefnogi Cynghorau Cymuned a Thref i wireddu'r weledigaeth hon a mabwysiadodd y Datganiad Cenhadaeth canlynol i lywio ei waith:

"Cynrychioli buddiannau Cynghorau Cymuned a Thref; codi ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r haen gyntaf hon o lywodraeth a chydweithio gyda'n partneriaid i sicrhau bod y sector yn cyfrannu'n llawn i'r nod o ddatblygu cymunedau deinamig a chynaliadwy yng Nghymru."

Mae Un Llais Cymru yn cynnig rhaglen gynhwysfawr o Fodiwlau Hyfforddi, ac mae llawer ohonynt yn ymwneud â phynciau a themâu a gydnabyddir yn ein Rhaglen Gwobrau Cenedlaethol. Ewch i'n tudalen gwefan Modiwlau Hyfforddi i gael gwybod mwy, ac i'ch helpu i ddewis y categorïau gwobrau cywir ac i gynllunio eich ceisiadau!
Cliciwch yma: Trosolwg Modiwlau Hyfforddiant - Un Llais Cymru

Un Llais Cymru
24c Stryd y Coleg
Rhydaman
SA18 3AF
Ffôn: **01269 595400 / 07917 846510**
E-bost: **gweinydd@unllaiscymru.cymru**
Gwefan: **www.unllaiscymru.cymru**